

پیشنهاد‌های اولیه فرهنگستان علوم پزشکی در خصوص پیش‌نویس سیاست‌های کلی در امور نخبگان موضوع نامه ۵۴۳۹۳-۹۹۵۴ مورخ ۱۳۹۹/۱/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام

مقدمه

سیاست‌های کلی در امور نخبگان که ان‌شاءالله به صورت شایسته و جامع تنظیم خواهد شد، پس از ابلاغ توسط مقام معظم رهبری، سند فرادست نظام جمهوری اسلامی ایران در امور نخبگان و تعیین‌کننده مقررات مدیریت تحولات آینده کشور خواهد بود. به همین دلیل واجب است در تنظیم و پیش‌بینی دقیق نظارت بر نحوه اجرای آن، دقت و تدبیر و مراقبت لازم صورت پذیرد. در بررسی اولیه سند پیشنهادی در مدت محدود تعیین‌شده، موارد زیر توسط فرهنگستان علوم پزشکی برای لحاظ کردن در این سند مهم و راهبردی کشور پیشنهاد می‌شود:

۱. لازم است در مطلع سند نظام ارزشی و اخلاقی اسلامی ناظر بر نخبگان و نظام نخبگانی به صورت اجمال و شفاف ترسیم شود: «اعتقاد راسخ نخبگان و مسئولان نظام نخبگانی به خداوند کریم و همراهی و یاری خداوند، پایبندی به مبانی دینی و شرف ملی، برخورداری از تقوی و معنویت و تلاش دائمی برای تقویت سلامت معنوی اسلامی، حق‌جویی و عدالت‌محوری، داشتن روحیه جهادی توأم با امید و تلاش، باور و عمل به شیوه جهاد مستمر علمی برای تولید و ترویج دانش و فناوری پاک و باشرافت و برخورداری از اندیشه خالص و درست...» از نکاتی است که توصیه و تأکید می‌شود در این بند تصریح شود. پیشرفت در همه شئون جامعه، خاصه اخلاق و معنویت، فرهنگ و هنر، طب و سلامت، علم و فناوری، ادبیات و تاریخ، اقتصاد و معیشت، ورزش و تربیت بدنی، سیاست و روابط بین‌المللی، قانون و حقوق، آداب و رسوم، مدیریت و برنامه‌ریزی، تغذیه، محیط زیست و نظایر آن، با دستاوردها و عملکردهای نخبگان، که ریشه در ارزش‌های فوق دارند، میسر خواهد بود.

۲. التزام اعتقادی، اخلاقی و تعهد سیاسی مسئولان نسبت به اجرای کامل، همه‌جانبه و دقیق سند باید تدبیر و تأکید شود.

۳. در تعریف «نخبه» علاوه بر مفاد مندرج در سند راهبردی کشور در امور نخبگان موارد زیر نیز لحاظ شود: فرد لایق، برجسته، دارای نبوغ

فکری که مظهر و تجلی‌گاه درهم‌آمیختگی علم با ایمان، شناخت با بصیرت، تلاش با خدمت، موفقیت با تواضع نسبت به مردم، اخلاق با معنویت اسلامی، آینده‌نگری با هوشمندی و خلاقیت با مدیریت است. چنین فردی در صورت تربیت توحیدی و هدایت مسئولانه و حمایت هوشمندانه و به‌کارگیری مدبرانه، از ظرفیت‌های لازم برای ایجاد تحول و اعتلای همه‌جانبه جامعه در راستای اهداف متعالی انقلاب اسلامی برخوردار خواهد بود.

ویژگی‌های مورد انتظار دیگر از شخصیت نخبه، عبارت‌اند از: قیام و حرکت تنها برای رضای الهی، اخلاص، خودجوشیدن، خود روییدن و بالیدن، خودباوری، اعتمادبه‌نفس، ساده‌زیستی، خدمت به مردم، قاطعیت در برابر دشمنان

اسلام، دفاع از هویت اسلامی و بومی، دفاع از حق، تلاش برای استقرار آزادی و عدالت، مبارزه با استبداد و استعمار، انجام تکلیف الهی، همگرایی و تعامل سازنده.

۴. هدف سند از شناسایی، هدایت، حمایت، نخبه‌پروری و به‌کارگیری نخبگان "اعتلای اخلاقی و معنوی"، "ارتقای همه‌جانبه علمی و فناوری"، "تحکیم استقلال و آزادی"، "کسب اقتدار اقتصادی و سیاسی-اجتماعی"، "عدالت و ظلم‌ستیزی"، "الگوسازی و الهام‌بخشی" و در نهایت "زمینه‌سازی برای مرجعیت علمی و تمدن‌سازی نوین اسلامی" است.

۵. توجه خاص و مبرم به نهاد خانواده و "توانمندسازی و استفاده از نهادهای فرهنگی-آموزشی (وزارت آموزش و پرورش، سازمان بهزیستی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، برای آموزش و آگاهی‌بخشی والدین" در مورد اهمیت فرزندپروری؛ نکات و دانستنی‌های ضروری برای والدین؛ در موضوعات و وظایف مراقبتی و تربیتی در دوران بارداری، تولد، نوزادی، شیردهی و بعد از آن.

۶. اتخاذ پویاترین و نافذترین سیاست‌ها در نخبه‌پروری با رویکرد عادلانه، از طریق توجه خاص و مبرم به سلامت همه‌جانبه (جسمی-روانی-

انسانی و اسلامی؛ معنویت و اخلاق، ارزش‌های اجتماعی و الگوسازی در جامعه به نحو عالی بهره‌برداری شود.

۱۲. در بند سیاستی مربوط به هدایت نخبگان باید بر سوق دادن تلاش‌ها و ابتکارات و خلاقیت‌ها و گرایش‌های تخصصی نخبگان به سمت و سوی شناسایی و حل مشکلات جامعه، بسیار تأکید شود و از این ظرفیت والا برای برنامه‌ریزی، مدیریت و اجرای برنامه‌های پیشرفت در عرصه‌های مختلف بر حسب تخصص نخبگان و نیازها و اولویت‌های جامعه و اعتلا و عزت نظام اسلامی نهایت بهره‌برداری ممکن تدبیر شود.

۱۳. در بند سیاستی مربوط به حمایت از نخبگان، علاوه بر حمایت‌های همه‌جانبه و قانونمند از نخبگان، حمایت از زیرساخت‌ها، با اولویت جایگاه‌های پرورشی، خاصه نهاد خانواده و آموزش والدین، مهدهای کودک، مراکز پیش‌دبستانی؛ دبستان و سایر شئون و مراتب و مراحل آموزش و پرورش، آموزش عالی، آموزش حوزوی، سایر مراکز ذی‌ربط و آموزش‌های مردم نهاد، و اصلاح و ارتقای ساختار بنیاد ملی نخبگان، و ایجاد شبکه نخبگانی و نیز رفع موانع فعالیت‌های نخبگی؛ مورد اهتمام قرار گیرد.

۱۴. در بند سیاستی مرتبط با الزامات قانونمند جذب و به‌کارگیری حداکثری نخبگان متدین، متعهد، دارای بصیرت، و کارآمد، در جایگاه‌های حساس و شایسته کشور مانند مدیریت‌های راهبردی، مراکز پرورشی نظیر مراکز مشاوره خانواده، مهدهای کودک، مراکز پیش‌دبستانی، دبستان‌ها و سایر سطوح آموزش و پرورش، آموزش عالی، صنایع حیاتی، شبکه تحقیقاتی کشور، مراکز صنعتی و کشاورزی و مانند آن‌ها برای جذب و به‌کارگیری نخبگان به صورت حمایت‌شده و قانونمند و دور از بوروکراسی بازدارنده و مایوس‌کننده، باید ملاک عمل و برنامه‌ریزی‌ها باشد.

۱۵. بنیاد ملی امور نخبگان، با کمک وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، آموزش عالی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مسئولیت هماهنگی و همگرایی بین ساختارها و سازمان‌های مسئول در امر پرورش و شناسایی استعدادهای درخشان و نخبگان را بر عهده خواهد داشت.

۱۶. تأکید بر ابعاد فرهنگی و فرهنگ‌سازی مرتبط با نخبگان از جمله تسهیل و تضمین ماندگاری، شناسایی علل مهاجرت نخبگان و سایر موارد.

۱۷. ارتقای منزلت اجتماعی و تکریم مادی و معنوی نخبگان، نقش الگوهای نخبگانی در فرهنگ اسلامی و تاریخ معاصر، خاصه دفاع مقدس و مقاومت، ظرفیت الگو بودن و الگوسازی نخبگان براساس معارف و ارزش‌های اسلامی، به صورت مستوفی در سند سیاستی تأکید و راهیابی شود.

۱۸. برقراری نظام رصد کلان امور مرتبط با نخبگان و سیاست‌های مندرج در سند سیاستی و ضمانت اجرایی آن در سند پیش‌بینی و تدبیر شود.

اجتماعی و معنوی اسلامی)، حمایت و مراقبت از مادران، از قبل از زمان بارداری و بعد از آن، در دوران بارداری و بعد از آن، و پرورش جسمی و معنوی همه‌جانبه نوزادان و شیرخواران، آموزش ارزش‌ها و مزایای تغذیه با شیر مادر به والدین از طریق آموزش‌های عملی، ترویج تغذیه با شیر مادر، و سایر حمایت‌های قانونمند از نهاد خانواده.

۷. تأکید بر نقش‌های نظام سلامت در مسئولیت‌هایی نظیر آموزش‌های ضروری قبل از ازدواج، دوران بارداری، دوران اولیه رشد و تکامل کودکان، ترویج تغذیه با شیر مادر، و نظایر آن و نیز مراقبت‌های ضروری در ادوار حساس زندگی که موجب رشد و شکوفایی استعدادها و ظرفیت‌های کودکان، نوجوانان و جوانان و جلوگیری از اتلاف آن‌ها در اثر غفلت‌ها و بیماری‌ها خواهد شد.

۸. ارتقای نظام تربیتی و مراقبتی مهدهای کودک، به عنوان "یکی از تأثیرگذارترین و حساس‌ترین جایگاه شکل‌گیری شخصیت و سرنوشت آینده کودکان پس از خانواده"، از طریق حمایت قانونمند و ساختارمند، استانداردهای و ایمن‌سازی مهدهای کودک، داشتن برنامه علمی در زمینه پرورش، ارتقای علمی، مهارتی و آموزش جنبه‌های ضروری تربیت دینی و معنوی، پرورش جسمانی، استعدادیابی به مربیان مهد کودک و سایر امور ضروری.

۹. ارتقای اساسی ساختار و ظرفیت پرورشی و استعدادیابی و توجه مدبرانه و اولویت‌دار به مراکز پیش‌دبستانی، به عنوان حساس‌ترین جایگاه پرورش و شناسایی استعدادهای برتر بعد از خانواده و آغاز هدایت و حمایت از آنان، داشتن برنامه علمی برای پرورش و اهتمام برای ارتقای مهارت‌های مربیان این مراکز. تلاش و برنامه‌ریزی ملی و فراگیر نظام آموزش و پرورش برای تأسیس و راه‌اندازی و گسترش این مراکز، به‌ویژه برای دهک‌های پایین و در مناطق دوردست و کمتر برخوردار کشور.

۱۰. برنامه پرورش، شناسایی، رشد و شکوفایی استعدادهای برتر، به صورت شبکه نظام‌مند و قانونمند؛ با راهبردهای علمی، نافذ و معتبر در سطوح فردی و گروهی توسط آموزش و پرورش، از دوره پیش‌دبستانی آغاز و در دوره‌های ابتدایی و دبیرستان و با روند تکاملی باید ادامه داشته باشد. مراحل پیشرفته‌تر پرورش و شناسایی نخبگان در نظام‌های آموزش عالی و آموزش حوزوی باید طراحی، استقرار و تداوم یابد و عملیاتی شود.

۱۱. اتخاذ شیوه‌های درست تربیت توحیدی و رشد اخلاقی، معنوی، معرفتی و اجتماعی استعدادهای برتر و نخبگان و جوامع نخبگانی، از طریق تدوین و استفاده از منابع معتبر، ارائه شیوه‌های تربیتی مؤثر برای ارائه آموزه‌های تربیتی توسط والدین، مربیان و معلمان، از قبل از تولد و طی تمام مراحل رشد و تکامل و دربرگیرنده همه فرایندها و مراحل پرورش و تربیت علمی و اخلاقی بسیار ضروری و با اهمیت است. از ظرفیت‌های عظیم و بالقوه نخبگان برای رشد ارزش‌های